

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 PAKEITIMO
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS,
ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ
SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
TAP Nr. 18-970(2); TAIS Nr. 18-6408(3)**

2018-08-22 Nr. NV-2220

Vilnius

Įvertinę Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 pakeitimo įstatymo projekto (toliau – VP įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 pakeitimo įstatymo projekto (toliau – KP įstatymo projektas), patikslintų po Teisės grupės 2018 m. liepos 11 d. išvadoje Nr. NV-1822 ir darbo tvarka pateiktų pastabų, atitiktį Konstitucijai, ES teisei, įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekto derinimo metu Teisės grupė teikė pastabas dėl VP įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalies (Viešųjų pirkimų įstatymo 23 straipsnio papildymas 6 dalimi) ir KP įstatymo projekto 7 straipsnio (Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo 35 straipsnio papildymas 5 dalimi), kuriais siūloma nustatyti galimybę ne centrinės valdžios perkančiajai organizacijai atliekant mažos vertės pirkimus ne daugiau kaip 50 procentų visų per kalendorinius metus atliktų mažos vertės pirkimų vertės rezervuoti tiekėjams, kurių Juridinių asmenų registre nurodytas buveinės adresas (jeigu tiekėjas fizinis asmuo – deklaruotos gyvenamosios vietos adresas) yra pirkimo sutarties vykdymo apskrityje. Projekto rengėjai į šią pastabą neatsižvelgė išdėstydami argumentus prie projektų pridėtoje derinimo pažymoje. Visiškai pritardami tikslams, kuriuos projekto rengėjai nurodė derinimo pažymoje ir projektų aiškinamajame rašte, manome, kad šių tikslų turi būti siekiama teisėtomis priemonėmis. Kadangi derinimo pažymoje nėra išdėstyta argumentų, kad šis projektais siūlomas pakeitimas neprieštarauja Teisės grupės nurodytiems Lietuvos ir ES teisės aktams, norime pakartotinai atkreipti dėmesį į šiuos siūlomo reguliavimo teisėtumo aspektus:

- sudarant pirkimo sutartį, kuriai, atsižvelgiant į jos vertę, ES Viešųjų pirkimų direktyvos netaikomos, vis dėlto taikomos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) pagrindinės normos ir bendrieji principai, visų pirma *vienodo požiūrio ir nediskriminavimo dėl*

pilietybės principai ir iš jų išplaukianti skaidrumo pareiga, *jei*, atsižvelgiant į aiškius objektyvius kriterijus, *šios sutartys kelia aiškų tarptautinį susidomėjimą*. Jokiu būdu negalima atmesti galimybės, kaip yra nurodęs ES Teisingumo Teismas, kad net mažos vertės pirkimai tiek dėl savo vertės (jais laikomas pirkimas, kai prekių ar paslaugų pirkimo numatoma vertė yra mažesnė kaip 58 000 Eur (be pridėtinės vertės mokesčio), o darbų pirkimo numatoma vertė mažesnė kaip 145 000 Eur (šimtas keturiasdešimt penki tūkstančiai eurų) (be pridėtinės vertės mokesčio)), tiek dėl darbų atlikimo vietos, techninių sutarties savybių ar kitų Teisingumo Teismo paminėtų kriterijų gali kelti aiškų tarptautinį susidomėjimą. Todėl draudimas tokiuose pirkimuose dalyvauti kitose ES valstybėse narėse įsisteigusiems subjektams būtų šių SESV principų pažeidimas;

- tai, kad siūlomas reikalavimas turi poveikį tiek kitų ES valstybių subjektams, tiek kitiems Lietuvos subjektams, įsisteigusiems kituose teritoriniuose vienetuose (užregistravusiems buveinę kitose apskrityse), neturi jokios teisinės reikšmės, nes tam, kad priemonė būtų laikoma diskriminuojančia dėl pilietybės, *nėra būtina, kad tokia priemonė būtų palanki visiems tam tikros valstybės subjektams arba kad ji būtų nepalanki tik kitų valstybių narių subjektams*; todėl SESV nuostatos draudžia tokius reikalavimus, kai kitų valstybių narių subjektai patenka į nepalankesnę padėtį lyginant su konkrečios valstybės teritorinio vieneto subjektais;

- siūlomi pakeitimai ne tik sudaro kliūtis kitų ES valstybių narių subjektams dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, taip ribodami SESV garantuojamas judėjimo laisves ir juos diskriminuodami, bet taip pat sukuria kliūtis ir savotiškas „sienas“ vienos valstybės – Lietuvos – viduje ir taip riboja Lietuvos subjektų veiklą bei juos diskriminuoja; ES Teisingumo Teismas yra pabrėžęs, kad SESV 26 straipsnio 2 dalyje *vidaus rinka apibrėžta* kaip „vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje užtikrinamas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas“, *nenurodant skirtumo tarp tarpvalstybinių ir valstybių vidaus sienų*; siūlomos nuostatos taip pat kelia labai daug abejonių dėl jų atitikties Konstitucijos 46 straipsniui, pagal kurį Lietuvos ūkis grindžiamas <..> asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva;

- siūlomi pakeitimai nesuderinami su Paslaugų direktyvos 2006/123 14 straipsniu, kuris numato, kad valstybės narės nekelia teisei teikti paslaugas ar paslaugų teikimo veiklos vykdymui savo teritorijoje nė vieno iš šių reikalavimų, be kita ko „diskriminacinių reikalavimų, tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su pilietybe arba įmonės registruotos buveinės vieta“ ir „teikėjo laisvės rinktis pagrindinės ar antrinės buveinės steigimą apribojimų, ypač teikėjo įsipareigojimo turėti savo pagrindinę buveinę atitinkamos valstybės narės teritorijoje“;

- Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte yra aiškiai įtvirtinta, kad Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyti reikalavimai negali tiesiogiai ar netiesiogiai diskriminuoti teikėją dėl pilietybės, gyvenamosios vietos ar valstybės narės, kurioje teikėjas yra įsteigtas.

2. Laikantis Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo terminijos, vartojamos šio įstatymo 5 ir 6 straipsniuose, KP įstatymo projekto 2 straipsniu keičiamo KP įstatymo 18 straipsnio 2 dalis turėtų būti formuluojama „kai jis vykdo veiklą šilumos ūkio *srityje* ar elektros energetikos *sektoriuje*“.

3. Siūlytume patikslinti VP įstatymo projekto 27 straipsnio ir KP įstatymo projekto 29 straipsnio pavadinimus ir juos dėstyti „Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas“ atsižvelgiant į šių straipsnių turinį ir nusistovėjusią teisėkūros praktiką (žr., pavyzdžiui, 2017 m. gegužės 2 d. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-327 4 straipsnį).

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas

Rimvydas Pilibaitis

Deividas Kriauciūnas, tel. 870663817, el. p. deividas.kriauciunas@lr.lt